

1969-1972

SKÝRSLA FORSETA

um störf
Alþýðusambands Íslands

Lífeyrissjóðir, stofnum þeirra og uppbygging

Á miðstjórnarfundi 11. marz 1970 gaf lífeyrissjóðsnefnd ASÍ skýrslu um störf nefndarinnar, en á miðstjórnarfundi 5. ág. '69 hafði miðstjórn skipað eftirtalda menn í hana: Eðvarð Sigurðsson, og var hann formaður nefndarinnar, Guðmund H. Garðarsson og Óskar Hallgrímsson.

Skv. kjarasamningunum frá 19. maí '69 skyldu greiðslur til lífeyrissjóðanna hefjast 1. jan. 1970. Þann 18. des. '69 hafði því lífeyrissjóðsnefnd kynnt miðstjórn fréttatilkynningu sem hún hafi orðið sammála um og miðstjórn samþykkt. Aðalatriði fréttatilkynningarinnar voru þessi: Aðilarirnir hafa orðið sammála um eftirfarandi reglur:

1. Iðgjald skal greitt af öllum tekjum starfsmanna á mánuði hverjum þar til samanlagt iðgjald hefur náð þeirri upphæð, sem svarar til iðgjalds fyrir 191 kst., miðað við 44 kst. vinnuviku, eða þann dagvinnustunda fjölda annan, sem við á í hlutaðeigandi starfsgrein, miðað við útborgað tínakaup viðkomandi starfsmanna í dagvinnu. Þó skal draga frá þessari tölu þá tíma, sem starfsmaður er frá vinnu án kaupgreiðslu, nema það stafi af verkefnaskorti. Um reglubundna vinnu hluta úr degi gildir sama regla hlutfallslega.

2. Í fastri atvinnu, þar sem dagvinnukaup mótar ekki einvörðungu fastar tekjur, skal greiða iðgjald samkvæmt tölulíð 1. Heimilt er að greiða allt að 10% til viðbótar.

3. Sé unnið á föstu mánaðar kaupum í vaktavinnu skal greiða iðgjald af vaktakaupinu.

Þann 8. jan. '70 sendi skrifstofa ASÍ út bréf til sérgreina- og svæðasambanda og rakti þar gang málsins og minnti á samþykktir síðasta sambandsstjórnarfundar um, að lífeyrissjóðirnir yrðu á félagsgrundvelli, en þó möguleiki til sameiningar á svæðagrundvelli eða landsambanda, eftir því sem við ætti. Bent var á, hvað gerzt hefði og væri að gerast í þessum efnum

og þau félag, sem enn voru óráðin, hvött til að gera upp hug sinn, sem fyrst, um þær leiðir, sem þau teldu vænlegastar.

Fyrir fundinn 11. marz lagði lífeyrissjóðarnefnd svo fram „fyrirmynd að reglugerð fyrir lífeyrissjóði“ og sérstaka greinargerð sína. Voru þetta samhljóða niðurstöður nefndarinnar, teknar saman af Guðjóni Hansen tryggingarfræðingi, sem verið hafði sérfróður starfsmaður nefndarinnar frá byrjun. Fyrirmyndarreglugerð þessi er ekki bindandi umfram þau atriði, sem fram voru tekin í samningunum 19. maí, en nefndin taldi þó bryna nauðsyn á, að sem mest samræmi væri milli reglugerða hinna ýmsu sjóða.

Að loknum ítarlegum umræðum samþykkti miðstjórn að mæla með framlagðri reglugerð sem grundvelli að reglugerðum lífeyrissjóða verkahljóðsfélaga. Þessi „fyrirmynd að reglugerð“ er svohljóðandi:

Reglugerð fyrir lífeyrissjóð .....

1. gr.

Nafn sjóðsins og heimili

Sjóðurinn heitir lífeyrissjóður .....

Heimil hans og varnarping er .....

2. gr.

Hlutverk sjóðsins

Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlátnum mökum þeirra og börnum lífeyri samkvæmt ákvæðum reglugerðar þessarar.

3. gr.

Sjóðfélagar

Sjóðfélagar skulu vera, með þeim undantekningum, sem nefndar eru í 2. málsg. allir þeir launþegar, sem náð hafa 16 ára aldri fyrir lok næsta almanaksmanaðar á undan og kjarasamningar milli samtaka vinnuveitenda og eftirtalinna verkahljóðsfélaga eða viðurkenndir launataxtar þeirra taka til:

Launþegi samkvæmt 1. málsg., sem við gildistöku reglugerðar þessarar er félagi í lífeyrissjóði fyrirtækis þess er hann starfar hjá, skal ekki vera félagi í þessum sjóði, meðan hann heldur áfram þátttöku í lífeyrissjóði fyrirtækisins. Hafi lífeyrissjóður fyrirtækis, hinn 19. maí 1969, tekið til allra starfsmanna þess eða allra starfsmanna í sömu stöðu eða starfsgrein, skulu aðrir starfsmenn fyrirtækisins, sem sömu störfum gegna, ekki vera

félagar í þessum lífeyrissjóði. Sé starfsmanni samkvæmt lögum skylt að vera félagi í öðrum lífeyrissjóði, veitir hlutaðeigandi starf ekki rétt til þátttöku í þessum sjóði. Sé starfsmaður sjóðfélagi í öðrum lífeyrissjóði, sem stofnaður er með lögum eða viðurkenndur af fjármálaráðuneytinu, vegna starfs, sem telja verður fullt starf, telst hann ekki félagi í þessum sjóði, þótt hann greiði til sjóðsins iðgjöld vegna aukastarfs.

Heimilt er launbega, sem gerist sjálfstæður atvinnurekandi, að halda áfram þátttöku í sjóðnum. Þá skal atvinnurekanda í hlutaðeigandi starfsgreinum, heimilt að gerast sjóðfélagi.

Stjórn sjóðsins er heimilt að leyfa félögum og samböndum, sem standa að samningum um kaup og kjör þeirra launbega, er aðild eiga að sjóðnum, að tryggja í honum þá starfsmenn sína, sem ekki eiga aðild að öðrum lífeyrissjóðum.

Þeir, sem njóta elli- eða örorkulífeyris úr sjóðnum, teljast sjóðfélagar.

4. gr.

Stjórn

Stjórn sjóðsins skal skipuð fjórum mönnum, tveimur tilnefndum af stjórn stéttarfélags eða landssambands stéttarfélaga, ef eitt félag eða landsamband stendur að sjóði, og tveimur tilnefndum af Vinnuveitendasambandi Íslands. Nú eiga fleiri stéttarfélög aðild að sjóðnum og tilnefnir þá fulltrúafundur stéttarfélaganna fulltrúa þeirra, sbr. 5. gr.

Kjörtímabil stjórnarmanna er fjögur ár. Þó skal kjörtímabili annars fulltrúa hvors aðila í fyrstu stjórn sjóðsins ljúka eftir hlutkesti í árslok 1971.

Fjórir varamenn skulu tilnefndir á sama hátt og til jafnlangs tíma og aðalmenn.

Stjórnin skiptir sjálf með sér verkum. Þó skulu fulltrúar vinnuveitenda og verkalyðsfélaga hafa á hendi formennsku til skiptis eitt ár í senn. Stjórnin skal halda gerðabók og rita í hana allar samþykktir sínar. Til þess að samþykkt sé lögmeð, þurfa þrjú stjórnarmenn að greiða henni atkvæði.

5. gr.

Fulltrúafundur

Nú eiga fleiri stéttarfélög en eitt aðild að sjóðnum, án þess að um landssamband sé að ræða, og skal þá halda árlegan fulltrúafund.

Verði ekki samkomulag um annað milli stéttarfélaganna, skal fjöldi fulltrúa frá hverju félagi ákveðinn þannig:

Fyrir allt að 200 félagi 1 fulltrúi, og síðan 1 fulltrúi fyrir hver 200 félagsmanna, eða brot úr tveim hundruðum, ef það nemur einu hundraði eða meiru. Fulltrúar skulu tilnefndir til eins árs í senn.

Stjórn sjóðsins kallar saman fulltrúafund einu sinni á ári, eigi síðar en mánuði eftir að reikningar undanfarandi árs eru tilbúnir. Fundarboð skal sent í ábyrgðarþósti eigi síðar en 14 dögum fyrir fundardag.

Fulltrúafundur ræðir ársreikninga og önnur málefni lífeyrissjóðsins. Hann tilnefnir fulltrúa í stjórn sjóðsins samkvæmt ákvæðum 1. málsg. 4. gr., kýs endurskoðanda, sbr. 6. gr., og greiðir atkvæði um tillögur til breytinga á reglugerð sjóðsins. Fulltrúafundur getur því aðeins gert endanlega samþykkt um tillögur til breytinga á reglugerð, að tillögurnar séu bornar fram af fulltrúafundi undanfarandi árs, einhverju þeirra stéttarfélagi, er aðild eiga að sjóðnum, Vinnuveitendasambandi Íslands eða stjórn sjóðsins og ennfremur hafi tillagnanna verið getið í fundarboði.

6. gr.

Afgreiðsla, reikningar og endurskoðun

Reikningsár sjóðsins er almanaksárið. Reikningar skulu endurskoðaðir af lögillum endurskoðanda og ennfremur af tveimur endurskoðendum, öðrum tilnefndum af þeim aðila, sem tilnefnir fulltrúa stéttarfélaga í stjórn sjóðsins, sbr. 4. gr., en hinum af Vinnuveitendasambandi Íslands, til tveggja ára í senn.

Stjórn sjóðsins er heimilt að taka á leigu húsnæði, ráða starfsfólk til að annast daglega afgreiðslu og bókhald sjóðsins eða semja við banka, endurskoðunarskrifstofu eða annan aðila um þessi störf að nokkru eða öllu leyti, og gera aðrar þær ráðstafanir, sem nauðsynlegar eru fyrir starfrækslu sjóðsins.

7. gr.

Tryggingafræðileg athugun

Fimmta hvert ár skal stjórn sjóðsins fá tryggingafræðing til að reikna út fjárhag sjóðsins. Hann skal semja skýrslu um athugun sína og gera upp efnahagsreikning á grundvelli útreikninganna.

Tryggingafræðingurinn skal athuga sérstaklega, hvort hann telur sjóðinn þess megnugan að greiða uppþætur á elli-, örorku- og makalífeyri, sbr. 15. gr. Skal hann gera tillögur um, að hve miklu leyti kaupgjaldshækkunar á næsta 5 ára tímabili skuli hafa áhrif á lífeyrisgreiðslur, og hafa í

því efni hliðsjón af niðurstöðu athugana sinna á fjárhag sjóðsins ásamt heildarútgjöldum hans til þeirra tegunda lífeyris, er að ofan greinir.

Telji tryggingafæðingurinn, með hliðsjón af kaupgjaldsþróun og öðrum atriðum, sem máli skipta, rannsókn sína leiða í ljós, að fjárhagur sjóðsins sé svo ótryggur, að við svo búið megi ekki standa, skal hann gera tillögur til sjóðstjórnar um hlutfallslega lækkuð lífeyrisréttinda, er grípa skal til, ef ekki finnast aðrar leiðir til að bæta fjárhag sjóðsins.

8. gr.

Ávöxtun fjár sjóðsins

Stjórn sjóðsins sér um ávöxtun á fé hans, og skal það gert á eftirfarandi hátt:

1. Í ríkisskuldabréfum.
2. Í skuldabréfum, sem tryggð eru með ábyrgð ríkissjóðs.
3. Í bönkum og sparisjóðum, sem fullnægja ákvæðum laga nr. 69/1941.
4. Í skuldabréfum tryggðum með veði í húseignum allt að 50% af brunabótamatsverði eða sé brunabótamat ekki fyrir hendi, þá af matsverði, sem ákveðið er af 2 mönnum, sem fjármálaráðherra tilnefna, og allt að 75% af fasteignamatsverði löða í kaupstöðum og kaupþúnum. Sjóðstjórnin ákveður ráðstöfun þess fjár sem hún telur að festa megi í löngum lánum á hverjum tíma og skulu sjóðfélagar hafa forgangsrétt til lántöku úr sjóðnum. Ákveði sjóðstjórn að lána fé til atvinnufyrirtækja, skulu vinnuveitendur, sem tryggja starfsfólk sitt í sjóðnum, hafa forgangsrétt til lántöku.

Heimilt er sjóðnum, að fengnu samþykki fjármálaráðuneytisins, að eiga fasteign fyrir skrifstofur sínar.

9. gr.

Iðgjöld

Iðgjöld til sjóðsins nema 10% af launum þeim, sem tilgreind eru í 2. málsg. eða ákveðin af sjóðstjórn samkvæmt 3. málsg. þessarar greinar. Sé um launþega að ræða, skiptist iðgjaldið þannig, að launþegi greiðir 4%, en launagreiðandi 6%.

Iðgjaldsskyldar launatekjur eru sem hér segir:

1. Iðgjald skal greiða af öllum tekjum starfsmanna á mánuði hverjum, þar til samanlagt iðgjald hefur náð þeirri upphæð, sem svarar til iðgjalds fyrir 191 klst., miðað við 44 klst. vinnuviku, eða þann dagvinnustundafjölda, sem við á í hlutaðeigandi starfsgrein, miðað við útborgað

tímakaup viðkomandi starfsmanns í dagvinnu. Þó má draga frá þessari tölu þá tíma, sem starfsmaður er frá vinnu án kaupgreiðslu, nema það stafi af verkefnaskorti. Um reglubundna vinnu hluta úr degi gildir sama regla hlutfallslega. Nú eru laun greidd vikulega, og skal þá mánaðarlegt uppgjör miðast við þær vikur, fjórar eða fimm, sem lýkur í mánuðinum, þannig að í stað 191 klst. komi 176 klst., ef um fjögurra vikna mánuð er að ræða, en 220 klst., ef um fimm vikna mánuð er að ræða.

2. Sé unnið á föstu mánaðarkaupi í vaktavinnu, skal greiða iðgjald af vaktakaupinu. Í annarri fastri atvinnu, þar sem dagvinnukaup eitt mótar ekki fastar tekjur, skal greiða iðgjald í samræmi við ákvæði 1. tölulíðar, en heimilt er þá með samþykki sjóðsstjórnar, að greiða af allt að 10% hærri tekjum.

3. Iðgjald skal greitt af orlofsfé.

Stjórn sjóðsins setur reglur um, við hvaða tekjur skuli miða iðgjöld þeirra sjóðfélaga, sem gerast sjálfstæðir atvinnurekendur eða stunda sjálfstæða atvinnu við inngöngu í sjóðinn, svo og þeirra, sem hún veitir heimild til þátttöku, sbr. 4. málsg. 3. gr.

Launagreiðanda ber að halda iðgjöldum launþega eftir af launum hans og standa sjóðnum skil á þeim mánaðarlega ásamt eigin iðgjaldahluta. Gjaldalagi iðgjalda hvers mánaðar er 10. næsta mánaðar. Askilinn er réttur til að innheimta frá gjalddaga vexti af iðgjöldum, sem ekki er skilað innan 30 daga frá því þau féllu í gjalddaga.

Sjóðfélagar bera ekki ábyrgð á skuldbindingum sjóðsins með öðru en iðgjöldum sínum.

10. gr.

Grundvöllur lífeyrisréttinda

Samanlögð iðgjöld sjóðfélaga hvert almanaksár skulu umreiknuð í stig, er mynda grundvöll lífeyrisréttinda hans.

Til grundvallar stigaútreikningi skal reikna fyrir hvern almanaks mánuð fast vikukaup, miðað við 2. texta Dagsbrúnar og fulla starfsaldurs- hækkun, í $4\frac{1}{3}$ viku. Verði grundvöllur þessi að dómi sjóðstjórnar ónot- hæfur mælikvarði á breytingar á dagvinnutekjum sjóðfélaga almennt, skal hún ákveða annan stigagrundvöll, svo og tengingu hans við fyrri grundvöll. Sama gildir, ef stigagrundvöllur, sem ákveðinn hefur verið af sjóðstjórn, reynist síðar ónothæfur.

Stig ársins reiknast þannig, að deilt skal í 10-föld iðgjöld sem greidd

hafa verið vegna hlutaðeigandi sjóðfélaga, með grundvallarlaunum ársins samkvæmt 2. málgr. þessarar greinar. Séu iðgjaldagreiðslur fleiri en 30, skal þó aðeins reikna að fullu stig þeirra 30 ára, sem hagstæðust eru fyrir sjóðfélagann, en að hálfu stig þeirra ára, sem afgangsverða.

EKKI skal reikna stig fyrir tíma eftir lok þess mánaðar, er sjóðfélagi nær 75 ára aldri.

Stig skulu reiknuð með þremur aukastöfum.

Verði iðgjöld ekki umreiknuð í stig, sbr. síðasta málslíð 2. málgr. 3. gr. og 4. málgr. þessarar greinar, fer um endurgreiðslu þeirra eftir á kvæðum 17. gr.

11. gr.

Ellilífeyrir

Hver sjóðfélagi, sem greitt hefur iðgjöld til sjóðsins í 5 almanaksár eða lengur, öðlað hefur samanlagt a. m. k. 3 stig samkvæmt 10. gr. og orðinn er fullra 70 ára að aldri, á rétt á ellilífeyri úr sjóðnum.

Upphæð ellilífeyris er hundraðshluti af meðaltali grundvallarlauna þessi mánuðina áður en taka lífeyris hefst, og nemur hundraðshluti þessi samanlögðum stigafjölda, sem sjóðfélaginn hefur áunnið sér, margfölduðum með 1,8.

Heimilt er sjóðfélagi að hefja töku ellilífeyris, áður en hann nær 70 ára aldri, þó ekki fyrir en frá 67 ára aldri. Skal þá upphæð ellilífeyris lækka frá því, sem í 2. málgr. segir, um 1/2% fyrir hvern mánuð eða brot úr mánuði, sem vantar á 70 ára aldur, er taka hans hefst.

Heimilt er sjóðfélagi að fresta töku ellilífeyris allt til 75 ára aldurs, og hækkar þá upphæð ellilífeyris vegna réttinda, sem áunin voru fram til 70 ára aldurs, um 1/2% fyrir hvern mánuð, sem töku hans er frestað.

Haldi sjóðfélagi áfram að ávinna sér réttindi, eftir að hann hefur hafið töku ellilífeyris, skulu stig hans reiknuð á ný, er hann hefur náð 75 ára aldri, en reikna skal með sama meðaltali launa, sbr. 2. málgr., og gert var við fyrri úrskurð.

12. gr.

Örorkulífeyrir

Hver sjóðfélagi, sem greitt hefur iðgjöld til sjóðsins undanfarin 3 almanaksár og a. m. k. 6 mánuði á undanfarandi 12 mánuðum, á rétt á örorkulífeyri, ef hann verður fyrir orkutapi, er tryggingayfirleknir metur 40%

eða meira. Örorkumat þetta skal aðallega miðað við vanhæfni sjóðfélaga til að gegna starfi því, er hann hefur gegnt og aðild hans að sjóðnum er tengd. Þrátt fyrir örorku á enginn rétt á örorkulífeyri, meðan hann heldur fullum launum fyrir starf, það er hann gegndi, eða fær jafnhá laun fyrir annað starf, sem veitir lífeyrissjóðsréttindi, og aldrei skal lífeyrir vera hærrí en sem nemur þeim tekjumissi, sem sjóðfélaginn hefur sannanlega orðið fyrir sökum örorkunnar.

Hámark örorkulífeyris miðast við áunninn lífeyrisrétt samkvæmt 11. gr. að viðbættum lífeyri, er svarar til þess stigafjölda, sem sjóðfélaginn hefði áunnið sér fram til 70 ára aldurs miðað við meðaltal stiga hans næstu þrjú almanaksárin fyrir orkutapið. Telji sjóðstjórnin þetta þriggja ára meðaltal vera sjóðfélaganum óhagstætt vegna sjúkdómsforfalla eða atvinnuleysis, er henni heimilt að leggja til grundvallar meðaltal stiga fleiri ár aftur í tímann. Eigi sjóðfélaginn jafnframt rétt á örorkulífeyri úr öðrum sjóði, skal hann því aðeins fá lífeyri úr þessum sjóði vegna ókominns tíma, að hann hafi síðast greitt iðgjöld til þessa sjóðs. Ef rekja má orkutapið til ofnotkunar áfengis, deyfingis eða fíknilyfja, skal ekki reikna réttinda vegna ókominns tíma.

Örorkulífeyrir er sami hundraðshluti af hámarksörorkulífeyri og orkutapið er metið, sbr. þó 1. málgr.

Skylt er öryrkja, sem sækir um örorkulífeyri úr sjóðnum eða nýtur slíks lífeyris, að láta stjórn sjóðsins í té allar þær upplýsingar um heilsufar sitt og atvinnutekjur, sem nauðsynlegar eru til að dæma um rétt hans til lífeyris.

Stjórn sjóðsins skal lækka eða fella niður örorkulífeyri þeirra öryrkja, sem fá starfsorku sína aftur að nokkru eða öllu leyti. Sömuleiðis ber henni að hækka örorkulífeyrinn, ef örorkan vex til muna og án sjálfskaparvita frá því, sem hún var metin við fyrri ákvarðanir, enda hafi sjóðfélagi á þeim tíma, er öroka óx, ekki verið í starfi, er veitti honum lífeyrisréttindi í öðrum lífeyrissjóði.

Örorkulífeyrir fellur niður við 70 ára aldur. Ellilífeyrir skal þá ákveðinn þannig, að auk áunninna stiga skal reikna að þeim hluta, er hundraðshluti örorku segir til um, stig, sem við úrskurðun örorkulífeyris voru reiknuð sjóðfélaganum fram til 70 ára aldurs. Aldrei skal þó slík viðbót við áunnin stig vera meiri en svo, að heildarstigafjöldi hvert almanaksár verði hærrí en almennt töðkast í starfsgrein hlutaðeigandi sjóðfélaga.

Makalífeyrir

Nú andast sjóðfélagi, sem naut elli- eða örorkulífeyris úr sjóðnum eða greitt hafði iðgjöld hans a. m. k. 6 mánuði á undanfarandi 12 mánuðum og lætur eftir sig ekkju, og á hún þá rétt á lífeyri úr sjóðnum, enda hafi hún verið orðin 35 ára að aldri við fráfall sjóðfélagsans, hjónabandið hafi staðið a. m. k. 5 ár og verið stofnað, áður en sjóðfélaginn náði 60 ára aldri.

Láti sjóðfélagi eftir sig barn innan 18 ára aldurs, sem hann hefur átt með eftirlifandi eigin konu sinni, skal þó ekkjúlífeyrir veittur án tillits til hjúskapartíma og aldurs sjóðfélaga og ekkju hans. Kjörbarn þeirra veitur sama rétt, enda hafi ættleiðingin átt sér stað fyrir 60 ára aldur sjóðfélagsans, áður en hann missi starfsorku sína og a. m. k. einu ári áður en hann lézt. Ennfremur skal ekkjúlífeyrir veittur án tillits til hjúskapartíma og aldurs sjóðfélaga og ekkju hans, ef tryggingaryfirlæknir telur ekkjuna vanta 50% eða meira á fulla starfsorku.

Heimilt er sjóðstjórn, að greiða ekkli, sem sjóðfélagi lætur eftir sig, allt að þeim lífeyri, sem ekkja ætti rétt á, er eins stæði á, enda hafi ekkillinn skerta starfsorku eða hinn látni sjóðfélagi teljist hafa verið aðal- fyrirvinna heimilisins.

Nú andast sjóðfélagi, sem uppfyllir skilyrði 1. málsg. um iðgjald- greiðslutíma, en maki hans fær ekki úrskurðaðan makalífeyri samkvæmt framangreindum ákvæðum, og skal makalífeyrir þá engu að síður greiddur í 12 mánuði eftir fráfall sjóðfélagsans.

Upphæðir makalífeyris er hundraðshluti, af meðaltali grundvallarlauna næstu 60 mánuði áður en taka hans hefst, og nemur hundraðshluti þessi samanlögðum stigafjölda, sem sjóðfélaganum er reiknaður, margfölduð um með 0,9. Auk áunninna stiga skal telja með þau stig, sem ætla má, að sjóðfélaginn hefði áunnid sér fram til 70 ára aldurs, reiknuð í samræmi við ákvæði 2. málsg. 12. gr., en þó skal aldrei miða meðaltal stiga við fleiri almanaksár en þau, sem sjóðfélaginn hefur greitt iðgjöld. Hafi sjóðfélaginn notið örorkulífeyris úr sjóðnum, skal reikna stig frá þeim tíma, er honum var veittur örorkulífeyrir, og til þess tíma, er makalífeyrir er veittur, í samræmi við ákvæði síðustu málsg. 12. gr., en síðan til 70 ára aldurs í samræmi við stig þau, sem lögð voru til grundvallar örorku- lífeyri. Veiti dauðsfallið hinum eftirlifandi maki jafnframt rétt til lífeyris úr öðrum sjóði, skal hann því aðeins fá lífeyri úr þessum sjóði vegna ókominns tíma, að hann hafi síðast greitt iðgjöld til þessa sjóðs.

Ekkja eða ekkill samkvæmt þessari grein telst ekki sá, sem skilinn var við sjóðfélagann að borði og sæng fyrir andlát hans. Réttur til makalífeyris fellur niður, ef makinn gengur í hjónaband á ný, en gengur aftur í gildi, ef siðara hjónabandinu er slitið án réttar til lífeyris.

14. gr.

Barnalífeyrir

Nú andast sjóðfélagi, sem greitt hefur iðgjöld til sjóðsins eða notið úr honum örorkulífeyris a. m. k. 6 mánuði á undanfarandi 12 mánuðum, og eiga þá börn hans og kjörbörn, er hann lætur eftir sig og yngri eru en 18 ára, rétt á lífeyri úr sjóðnum til 18 ára aldurs. Veiti fráfall sjóðfélagsans börnunum jafnframt rétt til lífeyris úr öðrum lífeyrissjóði, skal lífeyrir úr þessum sjóði þó bundinn því skilyrði, að sjóðfélaginn hafi síðast greitt iðgjöld til þessa sjóðs.

Ef barnið á foreldri eða kjörforeldri á lífi, er sér um framfærslu þess, er samanlagður lífeyrir þess frá almennatryggingum og úr þessum sjóði 50% hærri en barnalífeyrir almennatrygginga. Að öðrum kosti er lífeyririnn tvöfaldur barnalífeyrir almennatrygginga, en þó skal lífeyrir úr sjóðnum í slíku tilviki aldrei vera lægri en verða mundi, ef foreldri eða kjörforeldri sæi um framfærslu barnsins.

Sama rétt öðlast börn og kjörbörn þeirra sjóðfélaga, er njóta örorku- lífeyris úr sjóðnum, þó svo, að barnalífeyrir úr þessum sjóði skal vera jafnmargir hundraðshlutar af fullum barnalífeyri og orkutap hans er metið.

Fósturbörn og stjúpbörn, sem sjóðfélagi hefur framfært að mestu eða öllu leyti, skulu eiga rétt á barnalífeyri. Skulu lífeyrisgreiðslur sjóðsins vegna slíkra barna vera hinar sömu og vera mundu, ef um börn eða kjörbörn væri að ræða.

15. gr.

Uppbætur á lífeyri

Nú verður hækkun á kauptaxta þeim, sem stigaútreikningur miðast við, sbr. 2. málsg. 10. gr., eftir að lífeyrir samkvæmt 11., 12. eða 13. gr. hefur verið úrskurðaður, og skal þá sjóðstjórn taka ákvörðun um, hvort breyting skuli gerð á slíkum lífeyrisgreiðslum og hve mikil hún skuli vera. Aldrei má þó hækka lífeyri meira en að því marki, sem tryggingafræðingur hefur lagt til, sbr. 7. gr. Uppbætur, sem ákveðnar hafa verið í samræmi við tillögur tryggingafræðings, falla ekki niður, þótt ekki verði talið fært að veita áframhaldandi hækkunir, sbr. þó 3. málsg. 7. gr.

16. gr.

Iðgjaldagreiðslur falla niður

Nú falla niður launagreiðslur til sjóðfélaga vegna veikinda eða atvinnuleysis, og ávinnur hann sér þá ekki réttindi meðan svo stendur. Tímabil, er iðgjaldagreiðslur hafa sannanlega fallið niður af þessum ástæðum, reiknast ekki með, þegar úrskurðað skal, hvort skilyrði um iðgjaldagreiðslutíma eru uppfyllt.

Falli iðgjaldagreiðslur niður í meira en 6 mánuði samfleytt af öðrum ástæðum en veikindum eða atvinnuleysi, telst hlutaðeigandi ekki lengur til sjóðfélaga. Skulu þá áunnin stíð geymd, nema krafist sé endurgreiðslu iðgjalda samkvæmt 17. gr. Hafi sjóðfélaginn greitt iðgjöld til sjóðsins í 5 almanaksár eða lengur og öðlæzt samanlagt a. m. k. 3 stíð samkvæmt 10. gr., fellur réttur til elli-, örorku- og makalífeyris ekki niður, þótt sjóðfélaginn hverfi úr sjóðnum, en miðast einungis við áunnin geymd stíð.

17. gr.

Endurgreiðsla iðgjalda

Nú lætur sjóðfélagi í lifanda lífi og af öðrum ástæðum en elli eða örorku af starfi því, er veitti honum aðgang að sjóðnum, og á hann þá rétt á að fá endurgreiddan iðgjaldshluta launþega (4% iðgjald), sem hann hefur greitt til sjóðsins, með almennum innlánsvöxtum Landsbanka Íslands, eins og þeir hafa verið á hverjum tíma. Það er skilyrði fyrir slíkrri endurgreiðslu, að hlutaðeigandi sjóðfélaga hafi ekki borið að greiða iðgjöld til sjóðsins næstu 6 mánuði, áður en endurgreiðsla á sér stað, og hafi ekki áunnið sér réttindi, er nemi fullum 5 stígum, sbr. 10. gr.

Af iðgjöldum, sem sjóðnum eru greidd vegna starfsmanna, sem ekki geta gerzt sjóðfélagar, sbr. síðasta málslið 2. málsg. 3. gr., og sjóðfélaga, sem náð hafa 75 ára aldri, sbr. 4. málsg. 10. gr., skal hann endurgreiða iðgjaldshluta launþega. Skal slík endurgreiðsla eiga sér stað eigi sjaldnar en einu sinni á ári.

18. gr.

Flutningur réttinda

Gerist sjóðfélagi, sem fer úr þessum lífeyrissjóði, sjóðfélagi í öðrum lífeyrissjóði, sem stofnaður er að lögum eða nýtur viðurkenningar fjármálaráðuneytisins, er stjórn sjóðsins heimilt að endurgreiða öll iðgjöld, sem greidd hafa verið hans vegna, með 4% vöxtum p. a. Sama gildir, ef

sjóðfélaginn kaupir sér lífeyri hjá tryggingafélagi eða stofnum, sem starfar eftir reglum, er fjármálaráðuneytið samþykkir. Það er skilyrði fyrir endurgreiðslunni, að hún gangi til kaupa á lífeyrisréttindum fyrir viðkomandi mann í þeim sjóði, er hann flyzt til, eða hjá tryggingafélagi eða stofnum svo sem framan greinir. Það skal enn fremur sett sem skilyrði fyrir endurgreiðslu samkvæmt þessari málsgrein, að tilsvarandi takmarkanir gildi um endurgreiðslur eða endurkaup, þar sem réttindi eru leyfð, eins og eftir þessari reglugerð.

Fé, sem yfirfært kann að vera úr öðrum lífeyrissjóði, veitir ekki viðtækari endurgreiðslurétt, en gildir í sjóðnum, sem það var yfirfært úr. Að öðru leyti setur stjórn sjóðsins um það reglur, að fengnum tillögum tryggingafræðings hans, með hvaða kjörum hún heimilar flutning réttinda úr öðrum sjóði til þessa sjóðs.

19. gr.

Samningar um gagnkvæm réttindi o. fl.

Heimilt er stjórn sjóðsins að gera samninga við aðra lífeyrissjóði um tilhögun réttindaflutnings o. fl. Í slíkum samningum má víkja frá biðtíma- og bótaákvæðum reglugerðar þessarar í því skyni að koma í veg fyrir niðurfall réttinda, þegar sjóðfélagi skiptir um starf, og tvítryggingu réttinda, sem ekki miðast við liðinn iðgjaldagreiðslutíma. Slíkir samningar eru þó ekki bindandi fyrir sjóðinn, fyrr en þeir hafa hlotið samþykki Alþýðusambands Íslands og Vinnuveitendasambands Íslands, svo og staðfestingu fjármálaráðuneytisins.

20. gr.

Tilhögun lífeyrisgreiðsna

Lífeyrir greiðist mánaðarlega eftirá, í fyrsta sinn fyrir næsta mánuð eftir þann mánuð, er lífeyrisréttur myndaðist, og síðasta sinn fyrir þann mánuð, er réttur til lífeyris fellur úr gildi.

Hafi lífeyrisgreiðslu ekki verið vitjað í 5 ár, getur stjórn sjóðsins úrskurðað, að réttur til hennar falli niður, og rennur þá fjárhæðin til sjóðsins.

21. gr.

Bann við framsali og veðsetningu lífeyris

Réttur til lífeyris verður eigi af hendi látinn né veðsettur.

22. gr.

Gerðadómur

Vilji sjóðfélagi ekki una úrskurði sjóðstjórnar í máli, er hann hefur skotið til hennar, getur hann vísað því til gerðadóms, sem skipaður skal þremur mönnum, einum tilnefndum af Vinnuveitendasambandi Íslands, einum tilnefndum af Alþýðusambandi Íslands og oddamanni tilnefndum af Hæstarétti. Skulu þeir skipaðir til fjögurra ára í senn. Úrskurður gerðadómsins er bindandi fyrir báða aðila. Málskostnaði skal skipt milli málsaðila eftir mati dómsins.

23. gr.

Sérstakur eftirlaunaréttur

Sjóðféлага eða maka hans, sem nýtur eftirlauna samkvæmt lögum um eftirlaun til aldraðra félaga í stéttarfélögum, skal frá 1. janúar 1985, er greiðslur samkvæmt lögnum falla niður, tryggður áfram sami réttur með greiðslum úr þessum sjóði. Þetta á einnig við um þá, sem hættu störfum frá árslokum 1967 til ársloka 1969, en hefðu ella orðið sjóðfélagar í þessum sjóði, svo og eftirlifandi maka slíkra manna.

24. gr.

Breytingar á reglugerðinni

Breytingar á reglugerð þessari eru því aðeins gildar, að þær hafi verið samþykktar af þeim aðilum, sem tilnefna fulltrúa í stjórn sjóðsins samkvæmt 4. gr.

Ákvæði til bráðabirgða

Nú hefur starfsmaður fyrir gildistöku reglugerðar þessarar fengið undanþágu frá þátttöku í lífeyrissjóði fyrirtækis síns og verið í þess stað í þessum sjóði, og skal honum þá áfram heimil þátttaka í þessum sjóði þrátt fyrir ákvæði 2. málslíðar 2. málsgreinar 3. greinar.

Þegar tryggingsfræðileg athugun, samkvæmt 6. gr., fer fram í fyrsta sinn, skal tryggingsfræðingur, jafnframt tillögum um uppþætur á lífeyri 5 ár fram í tímann, sbr. 2. málsg. 7. gr., gera tillögur um uppþætur aftur í tímann á lífeyri, sem þegar hefur verið greiddur.

Til ársloka 1972 skulu iðgjöld til sjóðsins nema eftirtöldum hundraðs hlutum af launum þeim, sem tilgreind eru í 8. gr.:

	Hluti launþega	Hluti launagreiðanda	Heildar- iðgjald
Árið 1970	1%	1½%	2½%
— 1971	2%	3%	5%
— 1972	3%	4½%	7½%

Frá 1. janúar 1973 skulu iðgjöld vera svo sem segir í l. málsg. 8. gr. Reglugerð þessi gildir frá 1. janúar 1970 að telja.

Greinargerð lífeyrissjóðarnefndar Alþýðusambands Íslands og Vinnuveitendasambands Íslands

I. Inngangur

Í samningi þeim, sem samtök vinnuveitenda og samninganefnd Alþýðusambands Íslands gerðu með sér 19. maí 1969, var m. a. kveðið á um stofnun lífeyrissjóða á félagsgrundvelli. Í samningnum voru ákvæði um iðgjaldgreiðslur til sjóða þessara, og skyldu þær hefjast 1. janúar 1970. Þar var enn fremur kveðið á um þátttöku, skipun stjórnar og undirbúning að stofnun sjóðanna. Skyldu Alþýðusamband Íslands og Vinnuveitendasamband Íslands tilnefna þrjá fulltrúa hvort í sameiginlega nefnd til að hafa foröngu um þennan undirbúning.

Í lífeyrissjóðsnefndina voru tilnefndir eftirtaldir menn:

Frá Alþýðusambandi Íslands: Eðvarð Sigurðsson, Guðmundur H. Garðarsson, Óskar Hallgrímsson.

Frá Vinnuveitendasambandi Íslands: Benedikt Gröndal, Gunnar Guðjónsson, Óttarr Möller.

Ritari nefndarinnar hefur verið Barði Friðriksson, skrifstofustjóri. Guðjón Hansen, tryggingafræðingur, hefur starfað fyrir nefndina. Þá hefur nefndin leitað aðstoðar hagfræðiráðunauta samtakanna um ýmis tæknileg atriði, og undirnefndir hafa fjallað um einstaka þætti málsins. Ennfremur hafa framkvæmdastjórnar samtakanna, þeir Snorri Jónsson og Björgvin Sigurðsson, mætt á fundum nefndarinnar.

II. Fjöldi sjóða og sjóðsfélaga

Í 8. grein samningsins frá 19. maí 1969 segir, að lífeyrissjóðir skuli stofnaðir og starfræktir á félagsgrundvelli, en landsamböndum og samtök-

um félag, t. d. í sama landsfjórðungi, sé heimilt að hafa einn sameiginlegan lífeyrissjóð, ef samkomulag verður um slíkt milli stéttarfélaga.

Nefndin er sammála um, að æskilegast sé, að sjóðir þeir, sem stofnaðir verða á grundvelli samningsins, verði fáir og stórir, og telur höfuðrökin fyrir þeirri tilhögun vera eftirfarandi:

I. Skipting í mjög marga sjóði hefur óhjákvæmilega í för með sér, að vöxtur þeirra verður mismikill, og hætt er við, að í sumum þeirra ætti sér stað ein fækkun starfandi sjóðfélaga, er stundir liðu. Á aldurskipingu sjóðfélaga getur hins vegar oltið, hvernig einstökum lífeyrissjóðum reynist fært að bregðast við óhagstæðri þróun kaupjalds og verðlags, en að því meginvandamáli íslenskra lífeyrissjóða verður vikið síðar. Frá þessu sjónarmiði geta sérsjóðir einstakra byggðarlaga og sjóðir, er eiga tilveru sína undir einhæfum atvinnurekstri, verið varhugaverðir.

2. Flutningar milli lífeyrissjóða verða því algengari, sem sjóðirnir verða fleiri. Þótt reynt verði með reglugerðarákvæðum og samkomulagi milli sjóða að draga úr óheppilegum áhrifum flutninga, svo sem tímabundnum réttindamissi og skriffinnsku, verða slík áhrif vart með öllu umflúin.

3. Dreifing áhættu vegna starfsorkumissis og dauða starfandi sjóðfélaga (og langlífis lífeyrissþega) verður meiri í fjölmennum sjóði en fámennum. Slík áhætta er þó mismikil eftir starfsgreinum.

4. Stærð lífeyrissjóðs hefur áhrif á, hve mikið hluta tekna hans þarf að verja í rekstrarkostnað, og fullkomnar vélar verða ekki nýttar við skráningu og bókhald nema hjá stórum sjóðum.

Áætlað hefur verið, að um 25.000 manns fái aðild að lífeyrissjóðum á grundvelli samningsins frá 19. maí, en allstór hópur þess fólks fær aðild að lífeyrissjóðum, sem áður stórfuðu. Hér er um lauslega áætlun að ræða, enda hljóta að verða árstíðabundnar sveiflur í fjölda iðgjaldsgreiðenda.

Eins og áður er sagt, er það á valdi einstakra stéttarfélaga að ákveða, hvort þau kjósa eigin sjóð eða hafa samvinnu við önnur félög í því efni. Virðist ljóst, að þeir sjóðir, sem stofnaðir verða, verði ýmist sjóðir einstakra stærri félaga, landsambanda eða félaga í sama landshluta.

III. Tilhögun lífeyrirréttinda

Auk 5 lögboðinna lífeyrissjóða eru nú starfandi 60 lífeyrissjóðir, sem öðlazt hafa staðfestingu fjármálaráðuneytisins samkvæmt lögum um tekjuskatt og eignaskatt. Réttindi þau, sem sjóðir þessir veita, eru allmismunandi og má skipta sjóðunum í tvo flokka, séreignasjóði og sameignasjóði, en í hinum síðarnefndu eru bótaákvæði með ýmsum hætti.

A. Séreignasjóðir

Séreignasjóðum svipar mjög til skyldusparnaðar. Iðgjöld, hluti launþega jafnt sem hluti vinnuveitenda, eru færð á sérreikning sjóðfélagsins, og vaxtatekjum sjóðsins er skipt milli sérreikninga. Þegar til bótagreiðslna kemur, fær sjóðfélaginn einungis það, sem fært hefur verið á sérreikning hans. Minniháttar frávik frá þessu séreignarformi koma fyrir, t. d. að hluti vaxtatekna sé lagður í sameiginlegan sjóð til styrktar þeim, sem missa starfsorku sína, eða hópliftrygging sé keypt hjá tryggingarfélagi fyrir hluta af tekjum sjóðsins.

Séreignarform er einkum notað, þegar um mjög fámenna sjóði er að ræða, en þó eru til allöflugar séreignarsjóðir. Einnig kemur fyrir, að lífeyrissjóðum sé skipt í tvær deildir, aðaldeild, sem er sameignardeild, og B-deild, sem er séreignardeild, ætluð þeim, er aldurs vegna geta engin eða mjög takmörkuð réttindi öðlazt í aðaldeildinni.

B. Sameignarsjóðir

Í sameignarsjóði getur orðið geysmikill munur á þeim fjárhæðum, sem inn í sjóðinn koma vegna einstaks sjóðfélaga, og þeirra greiðslna, sem sjóðurinn þarf að innna af hendi hans vegna. Lífeyrissgreiðslur fara að verulegu leyti eftir fjölskylduástandum og því, hve lengi sjóðfélaganum endist starfsorka og aldur, þótt árleg iðgjöld og iðgjaldgreiðslutími skipti einnig máli.

Í höfuðdráttum má skipta sameignarsjóðum í eftirfarandi þrjá flokka:

1. *Sjóðir, sem enga áhættu taka á sig vegna kaupjaldsþróunar.* Í lífeyrissjóðum þeim, sem hér um ræðir, veitir hver iðjaldsgreiðsla tiltekinn rétt að krónutölu, sem fer eftir því, hve greiðsln er há og hver aldur sjóðfélagsins er, þegar hún á sér stað. Reikningsgrundvöllurinn miðast við ákveðnar dánarlíkur og tiltekna ávöxtun sjóðsins.

2. *Sjóðir, sem taka á sig takmarkaða áhættu vegna kaupjaldsþróunar.* Algengast er, að hjá þessari tegund lífeyrissjóða sé lífeyrir miðaður við meðaltal launa síðustu 5 eða 10 starfsár sjóðfélagsins. Sjóðurinn tekur því á sig áhættuna af kauphækkunum, sem átt hafa sér stað fyrir á starfsævinni, en á hinn bóginn breytist lífeyrir ekki eftir að einu sinni er búið að úrskurða hann. Þetta form er algengast meðal lífeyrissjóða, sem hlotið hafa staðfestingu fjármálaráðuneytisins.

3. *Sjóðir, sem taka á sig ótakmarkaða áhættu vegna kaupgjaldsbrúnar.* Sjóðir af þessu tagi greiða lífeyri í hlutfalli við laun, eins og þau eru á hverjum tíma. Slíki fullkominni samræmingu lífeyris og kaupgjalds fylgja yfirleitt ákvæði um ábyrgð vinnuveitanda á hlutaðeigandi sjóði og árleg- ar greiðslur til sjóðsins umfram iðgjöld. Sem dæmi má nefna Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins og Lífeyrissjóð starfsmanna Reykjavíkurborgar. Árið 1968 námu iðgjaldagreiðslur vinnuveitanda (ríkissjóðs og ríkisstofn- anna) til fyrrnefnda sjóðsins um 53 milljónum kr., en framlag vegna á- byrgðarinnar 34 milljónir kr., og hefur síðarnefnda fjárhæðin farið hlut- fallslega vaxandi ár frá ári. Nýlega hefur verið stofnaður einn lífeyris- sjóður þessarar tegundar, en án bakábyrgðar, og er ætluð, að með til- tölulega lágum lífeyrisgreiðslum og betri ávöxtun en tíðkast hjá öðrum sjóðum verði sjóðnum gert kleift að standa við skuldbindingar sínar.

Svo getur farið, að sameignarsjóður reynist ófær um að standa við skuldbindingar sínar, og er því nær undantekningarlaust ákvæði í reglu- gerðum sjóðanna þess efnis, að lækka skulu lífeyrisgreiðslur hlutfallslega, ef slíkar aðstæður eru fyrirsjáanlegar og ekki verður aflað aukinna tekna til eflingar hlutaðeigandi sjóði. Hættan á, að grípa þurfi til slíkra ráð- stafana er auðvitað meiri, því háðari sem sjóðurinn er kaupgjaldsbrún- inni. En þótt til langframa verði ekki úr neinum sjóði tekið meira en inn hefur komið í iðgjöldum og vöxtum, e. t. v. að viðbættum aukaframlög- um, skiptir það lífeyrisþega nokkru hvort lífeyrir helzt óbreyttur að krónu- tölu eða breytist nokkurn veginn í hlutfalli við laun.

Nefndin telur, að sjóðir þeir, sem nú verða stofnaðir, hljóti að verða sameignarsjóðir, þar eð ella muni þeir ekki geta gegnt á viðumandi hátt því hlutverki, sem krafizt verður af þeim í framtíðinni.

Um það verður ekki deilt, að aðstaða þeirra, sem fá lífeyri sinn verð- tryggðan eða í samræmi við launakjör, eins og þau eru á hverjum tíma, er ósambærileg við það að fá lífeyri, er einungis miðast við krónutölu ið- gjalda og aldur sjóðfélaga, er þau voru innt af hendi. Nefndinni er ljóst, að með þeim tekjum, sem sjóðnum eru ætlaðar, yrði að gera ráð fyrir mjög lágum bóttum, ef verulegar líkur ættu að vera fyrir því, að þeir gætu staðið við ákvæði um fulla verðtryggingu. Í tillögum sínum hefur hún horfið frá því ráði að gera ráð fyrir takmarkaðri og tímabundinni verð- tryggingu, er fari eftir því, hve traustur fjárhagur sjóðanna reynist, svo og þeim ráðstöfunum, er síðar kunna að verða gerðar til að efla þá.

IV. *Stofnun hinna nýju sjóða og starfsundirbúningur*

Nefndin hefur gert ráð fyrir, að stofnun hinna nýju sjóða og undir- búningur að starfi þeirra verði með eftirfarandi hætti:

1. *Iðgjaldagreiðslur.* Eins og áður er sagt, skyldu greiðslur iðgjalda sam- kvæmt samningum frá 19. maí hefjast 1. janúar 1970. Um gjaldstofninn var kveðið svo á í 3. málsg. 10. gr.: „Iðgjald greiðist af dagvinnutekjum eða því, sem svarar til dagkaups, án álags vegna ákvæðis, bónuskerfis eða þess háttar, nema um annað semjist eftir nánari reglum sem sjóðsstjórnir setja.“

Nefndin taldi nauðsynlegt, að nánar yrði kveðið á um iðgjaldagreiðslur, áður en vinnuveitendur færu að halda eftir iðgjöldum af kaupi starfs- manna enda munu samningsaðilar með niðurlagi 3. málsg. 10. gr. hafa tjáð vilja sinn til að semja nánar um þetta atriði. Beitti nefndin sér fyrir því, að skipuð væri undirnefnd í því skyni, og að fengnum tillögum henn- ar birtu samtökin skömmu fyrir jól sameiginlega tilkynningu um, hvern- ig vinnuveitendur ættu að reikna iðgjöld þau, sem þeim bæri að halda eftir og greiða framlag á móti sjálfir.

2. *Skil iðgjalda til sjóðanna:* Nefndin hefur gert ráð fyrir, að skil vinnu- veitenda á lífeyrissjóðsiðgjöldum ættu sér stað mánaðarlega innan 10 daga frá lokum hvers mánaðar. Þar sem ljóst var, að undirbúningi að stofnum sjóðanna yrði ekki svo langt komið fyrir 10. febrúar, að þeir gætu veit iðgjaldagreiðslum viðtöku, taldi nefndin æskilegt, að vinnuveitendur legðu iðgjöld janúarmánaðar inn á lokaðar bækur í bönkum eða sparisjóðum.

Í janúarmánaði lét nefndin gera eyðublað fyrir skilgreinar vinnuveit- enda ásamt ítarlegum leiðbeiningum um framkvæmd þeirra regla um iðgjaldagreiðslur, sem um var samið í desember.

3. *Skipun bráðabrigðastjórna.* Nefndin taldi nauðsynlegt, að sem fyrst fengist í höfuðdráttum úr því skorið, hvernig aðild einstakra stéttarfé- laga að hinum nýju sjóðum yrði háttáð, þ. e. hve margir sjóðirnir yrðu og hverjir yrðu sjóðfélagar hvers þeirra fyrir sig. Þá bæri nauðsyn til að skipa bráðabrigðastjórn fyrir hvern sjóð, og hefði hún eftirfarandi hlut- verk:

a. Að koma á fót skrifstofu eða fá gjaldkera, er annist innheimtu iðgjalda og veiti viðtöku skilgreinum vinnuveitenda.

b. Að sjá um frágang reglugerðar fyrir hlutaðeigandi sjóð og fá hana staðfesta hjá fjármálaráðuneytinu. Staðfesting fjármálaráðuneytis er

skilyrði fyrir því, að iðgjöld launþega og vinnuveitenda séu frádráttar-
bær við álagningu tekjuskatts og útsvars.

c. Að vinna að framkvæmd laga um eftirlaun til aldraðra félaga í stétt-
arfélögum, en frumvarp um það efni, sem lagt hefur verið fram á Al-
þingi og er í samræmi við yfirlýsingu ríkisstjórnarinnar í sambandi við
samninginn frá 19. maí, verður væntanlega afgreitt sem lög mjög bráð-
lega.

Umboð bráðabirgðastjórnar fellur niður, er reglugerð sjóðsins hefur
hlotið staðfestingu og ný stjórn hefur verið skipuð samkvæmt ákvæðum
hennar.

V. Tillaga að reglugerð

A. Almennar athugasemdir

Nefndin hefur talið það vera meginverkefni sitt í sambandi við undir-
búning að stofnum hinna nýju lífeyrissjóða að gera tillögur um reglugerð,
er gilt gæti fyrir sjóðina, e. t. v. með minni háttar breytingum vegna að-
stæðna. Hefur hún viljað vanda til þessara tillagna, en taka ekki að óat-
huguðu máli upp ákvæði úr reglugerðum annarra lífeyrissjóða.

Reglugerðir langflestra lífeyrissjóða eru við það miðaðar, að sjóðfélag-
ar þeirra séu í fastri stöðu, venjulega mánaðarkaupsmenn, sem samfleytt
og til langframa vinni hjá sama vinnuveitanda. Í sjóðum fyrir starfs-
greinar, þar sem tengsl launþega og vinnuveitanda eru að jafnaði lausari
og iðgjaldgreiðslur stopulli, hefur stundum verið valin sú leið að hafa
séreignaskipulag eða sú tilhögun, að hver iðgjaldgreiðsla veiti tiltekinn
lífeyrisrétt í krónutölu, sbr. III. kafla hér að framan. Í meðfylgjandi til-
lögum hefur nefndin leitast við að móta reglur, er hafi í för með sér sem
heilsteyptasta og samfelldasta tryggingu fyrir allan þorra sjóðfélaga, þótt
um sé að ræða lausráðið fólk, sem oft skiptir um vinnustað og á þá á
hættu að missa úr starfstímabil, og fólk, sem oft hefur stopulli vinnu og
lægri rauntekjur síðustu starfsárin en fyrir á ævinni, gagnstætt því, sem
á við um fastlaunafólk. Verður nánar að þessu vikið í athugasemdum við
einstakar greinar.

B. Athugasemdir við einstakar greinar

Um 1. og 2. gr.

Greinar þessar þarfnast ekki skýringa.

Um 3. gr.

Í 10. gr. samningsins frá 19. maí er kveðið svo á, að iðgjöld til lífeyris-
sjóða skuli greidd af öllu verkafólki 16 ára og eldtra. Nefndin gerir ráð
fyrir að iðnennar fái aðild að lífeyrissjóðum þeirra sveinafélaga sem
annast samninga um kaup þeirra og kjör. Þá þykir henni rétt, að í reglu-
gerð verði 16 ára markmið við mánaðarmót, þannig að enginn verði
sjóðfélagi fyrir en eftir lok þess almanaksmánáðar, er hann nær 16 ára
aldri.

Með orðunum „viðurkennir launataxtar“ í 1. málsgr. eru hafðir í huga
staðir og starfsgreinar víðs vegar um landið, þar sem ekki er formlega
gengið frá samningum, en báðir aðilar, launþegar og vinnuveitendur, eru
sammála um að nota launataxta féлага, sem voru aðilar að samningnum
frá 19. maí. Má gera ráð fyrir ýmsum vafaatriðum við framkvæmd þessa
ákvæðis, en nefndin væntir þess, að sjóðurinn stuðli í þessu efni að
sem hagkvæmasti tilhögun.

Í 8. gr. samningsins frá 19. maí segir m. a. svo:

Lífeyrissjóðir, sem nú starfa á vegum einstakra fyrirtækja, starfa áfram
með meðlimum stéttarfélaga í þeim starfsgreinum, sem lífeyrissjóðir
þessir nú taka til, með sama hætti og verið hefur.

Meðlimir stéttarfélaga í öðrum starfsgreinum slíkra fyrirtækja koma
hins vegar í lífeyrissjóði á félagsgrundvelli.

Þar sem fyrirtækjasjóðir taka til allra starfsmanna fyrirtækis, skulu
nýir starfsmenn þess gerast aðilar að lífeyrissjóði fyrirtækisins.“

Ákvæði reglugerða fyrirtækjasjóða um aðild starfsmanna eru með ýms-
um hætti, og hefur reynst erfitt að setja skýr mörk milli stéttarfélagasjóða
og fyrirtækjasjóða, en æskilegt er, að engin óvissa sé um, hvaða sjóði
starfsmaður á að tilheyra, er hann gengur í þjónustu fyrirtækis, né með
hvaða skilyrðum starfsmaður má og skal flytjast milli sjóða, ef staða hans
hjá fyrirtækinu breytist. Í 2. málsgr. 3. gr. er leitast við að orða slík á-
kvæði í samræmi við það, sem um var samið, sbr. framangreind ákvæði
samningsins. Þess eru nokkur dæmi, að einstakir starfsmenn, sem stöðu
sinnar vegna hafa átt að vera í sjóði fyrirtækis, hafa fengið undanþágu frá
þátttöku og í staðinn verið félagar í stéttarfélagssjóði. Í bráðabirgðará-
kvæðum er slíkur mönnum tryggð undanþága áfram.

Í 8. gr. samningsins er ákvæði um heimild fyrir vinnuveitendur til að

gerast sjóðfélagar í lífeyrissjóði starfsgreinar sinnar á sama hátt og tíðk-
ast hefur. Í 3. málsg. 3. gr. hefur nefndin gengið lengra þar eð atvinnurek-
endum er veitt heimild til þátttöku, hvotr sem þeir hafa starfsólk í þjón-
ustu sinni eða eru einyrkjar. Þá hefur nefndin sett í 4. málsg. ákvæði um
heimild fyrir stjórn sjóðs til að leyfa samtökum launþega og vinnuveit-
enda að tryggja starfsmenn sína í sjóðnum.

Um 4. gr.

9. gr. samningsins frá 19. maí segir svo:

„Stjórnir lífeyrissjóða samkvæmt 1. mgr. 8. greinar skulu skipaðar fjór-
um fulltrúum, tveim tilnefndum af stéttarfélögum þeim, sem í hlut eiga, og
tveim tilnefndum af Vinnuveitendasambandi Íslands.“

Nauðsynlegt er, að það komi skýrt fram í reglugerð, hvernig tilnefn-
ingu fulltrúa stéttarfélaga í stjórn sjóðsins skulu hagað þegar tvö eða fleiri
stéttarfélög standa að sjóði. Um þetta efni skírskotast til athugasemda
við 5. gr.

Um 5. gr.

Þar sem eitt stéttarfélag eða landssamband stendur að lífeyrissjóði, gefst
tækifæri til að ræða málefni sjóðsins og taka afstöðu til þeirra á fundum
þessara samtaka. Nefndin telur eðlilegt, að í reglugerð sé kveðið á um
sameiginlegan vettvang í þessu skyni, þar sem tvö eða fleiri félög standa
að sjóði. Telur hún æskilegt, að þá verði haldnir árlegir fulltrúatundir
stéttarfélaganna, er hafi þau verkefni, sem nefnd eru í 4. málsg.

Um 6. gr.

Grein þessa þarf ekki að skýra.

Um 7. gr.

Um verðtryggingarákvæði 2. málsg., sbr. 15. gr., skírskotast til þess,
sem drepið var á í lok III. kafla hér að framan. Orðalag 2. málsg. miðast
við, að ekki sé einungis tekið tillit til traustleika sjóðsins, heldur sé einnig
á það litið, hvort verðlagsuppbætur hafa teljandi áhrif á hag sjóðsins. Það
er því hugsanlegt, að tryggingarfræðingur geri tillögur um takmarkaðar
uppbætur, meðan lífeyrisþegar eru fírir og lífeyrisgreiðslur léthærar,
þótt hann telji fjárhag sjóðsins engan veginn tryggðan með tilliti til
kauphækkana í framtíðinni.

102

Um 8. gr.

Ákvæði 1. málsg. (tölulíður 1-4) eru í samræmi við kröfur, er fjármála-
ráðuneytið gerir um tryggilega ávöxtun fjár lífeyrissjóða, sem það veitir
staðfestingu. Nefndin hefur orðið sammála um ákvæði 2. málsg. um for-
gangsrétt sjóðfélaga til lántöku og enn fremur, að vinnuveitendur, sem
tryggja starfsfólk sitt í sjóðnum, skuli ganga fyrir öðrum atvinnurekend-
um, ef sjóðstjórn ákveður að veita lán til atvinnutækja. Þá telur nefndin
eðlilegt, að hinir stærstu lífeyrissjóðir fái heimild til að eiga skrifstofu-
húsnæði fyrir starfsemi sína, en til þess að svo geti orðið, þarf fjármála-
ráðuneytið að gera breytingu á 34. gr. reglugerðar nr. 245 1963.

Um 9. gr.

Ákvæði 1.-3. tölulíðar 1. málsg. eru í samræmi við samkomulag það,
sem gert var í desembermánuði og getið er um í IV. kafla hér að framan.
Rétt þykir að láta sjóðstjórnir um að setja reglur um, við hvaða tekjur
skuli miða iðgjöld þeirra, sem nefndir eru í 3. og 4. málsg. 3. greinar.
Er eðlilegt, að iðgjöld þessara sjóðfélaga taki svipuðum hlutfallsbreyting-
um og iðgjöld launþega skv. 2. málsg. 3. gr. og enn fremur getur verið á-
stæða til að ákveða lágmark og hámark tekna, er miða skuli við. Að sjálf-
sögðu þarf að ákveða slík mörk í hlutfalli við tiltekna kaupþaxta en ekki í
krónutölu, sem nauðsynlegt gæti reynzt að endurskoða að skömmum tíma
liðnum.

Um 10. gr.

Markmiðið með því að umreikna iðgjöld hvers almanaksárs í stig er
fyrst og fremst það, að áunnin réttindi fari eftir verðgildi iðgjaldanna,
eins og það var, þegar þau voru innt af hendi. Svipað má segja um þá al-
gengu reglu, að lífeyrir fari eftir meðallaunum 5 eða 10 síðustu starfsár-
anna, enda er þá venjulega um að ræða fastlaunamenn, sem fylgja tiltekn-
um launaflokki eða flytjast smám saman upp á við í launastiganum. Þó er
ljóst, að þessi meðallaunaregla veitir hlutfallslega meiri rétt miðað við ið-
gjaldgreiðslur þeim starfsmönnum, sem fá verulegar flokkshækkningar, en
hinum, sem e. t. v. taka laun samkvæmt sama launaflokki allan starfstíma
sinn.

Nefna má eftirfarandi kosti við stigakerfið:

a. Misræmi í réttindum myndast ekki, þótt innan sama sjóðs séu menn,
sem ýmist hafa jafnar tekjur yfir ævina, stöðugt hækkandi tekjur eða
tekjur, sem verða hæstar um miðbik starfsævinnar, en fara lækkanði
síðustu starfsárin.

103

- b. Tiltekinn fjárhæð iðgjalda á einu almanaksári veitir sama rétt, hvort sem um er að ræða starf allt árið eða hluta úr því. Þannig veitir ársstarf á hálfum launum sama stíga fjölda og hálfis árs starf á fullum launum.
- c. Skjótí menn sér undan iðgjaldagreiðslum eða greiði lægri iðgjöld en þeim raunverulega ber, hefur það óhjákvæmilega í för með sér skert réttindi. Ennfremur þarf síður að vera á verði gagnavart óeðlilegum iðgjaldahækkunum síðustu starfsárin en hjá sjóðum, er miða lífeyri við meðallaun síðustu starfsáranna.
- d. Minni þórf verður fyrir flutninga milli sjóða, er menn skipta um starf, þar eð áunnin stig geymast og veita sama lífeyrisrétt og þann, sem flutningur í annan hlöðstæðan sjóð mundi hafa í för með sér.

- e. Stígaútreikningurinn veitir tækifæri til að miða lífeyri við rauntekjur eftir því sem fjárhagur hlutaðeigandi sjóðs leyfir, og þótt slíkt reynist ekki mögulegt í byrjun, er fyrir hendi nothæfur reikningsgrundvöllur, ef síðar yrði fært að efla sjóðinn.

Sá launataxti, sem tiltekinn er í 2. málsg. er, tekinn sem dæmi, þar eð velja ber kaup-taxta, er veitir sem réttasta mynd af kjarabreytingum hjá þeim stéttum sem aðild eiga að hlutaðeigandi sjóði. Tekið skal fram, að það er ekki hæð þess kaup-taxta, sem valinn er, sem skiptir máli, heldur þær breytingar, sem á honum verða.

Algengt er hjá lífeyrissjóðum, að menn ávinni sér ekki réttindi eftir 70 ára aldur, en ákvæði 4. málsg. er í samræmi við tilsvarendi ákvæði frumvarpsins um eftirlaun til aldraðra félaga í stéttarfélagum.

Um 11. gr.

Sá lágmarks iðgjaldagreiðslutími, sem krafist er samkvæmt 1. málsg., til þess að sjóðfélagi öðlist rétt til ellilífeyris, er styttri en almennt er hjá lífeyrissjóðum. Er ástæða til að ætla, að þetta ákvæði ásamt stigareglunni, sem tryggja á verðgildi áunninna réttinda til þess tíma, er taka lífeyris hefist, komi að verulegu leyti í veg fyrir, að fólk óski eftir endurgreiðslu iðgjalda og afsali sér þannig réttindum sínum.

Aldursmarkið 70 ár er í samræmi við þá reglu, sem gildir um lífeyrisgreiðslur samkvæmt lögum um eftirlaun til aldraðra félaga í stéttarfélagum. Með svo háu aldersmarki eru meiri líkur en ella fyrir því, að sjóðnum reynist kleift að greiða uppþætur á lífeyri samkvæmt 15. gr., og ennfremur verður auðveldara að koma síðar fram reglugerðarbreytingum, er miða að rýmkun réttinda, en takmarka réttindi, sem áður er búið að veita. Nefndinni er ljóst, að í sumum starfsgreinum getur verið nauðsynlegt að

hafa lægra aldersmark, og er því gert ráð fyrir heimild til að taka lífeyri allt að þremur árum fyrir. Ennfremur má fresta töku ellilífeyris, sbr. 4. málsg.

Ákvæðið í 5. málsg. um, að sjóðfélagi geti haldið áfram að ávinna sér réttindi eftir að taka ellilífeyris er hafin, er óvenjulegt, en samskonar ákvæði er í frumvarpinu um eftirlaun til aldraðra félaga í stéttarfélagum.

Í 2. málsg. felst m. a., að sá, sem ávallt hefur greitt iðgjöld af grundvallarlaunum eða í föstu hlutfalli við grundvallarlaun, fær í ellilífeyri 1,8% af meðallaunum síðustu 5 starfsáranna fyrir hvert iðgjaldagreiðsluár allt að 30 árum.

Um 12. gr.

Í ýmsum lífeyrissjóðum fyrir fastlaunafólk er ekki gerð krafa um svo mikið orkutap sem hér er gert ráð fyrir. Í þeim sjóðum er hins vegar að öllum jafnaði auðvelt að synja kröfum um örorkulífeyri vegna minni háttar örorku, þar eða sýna má fram á, að sjóðfélaginn hafi haldið óskertum launum. Slíkt mál gætu hins vegar orðið erfiðari viðfangs í sjóðum þeim, sem þessi reglugerð er ætluð. Þess má geta, að í Noregi voru hugmyndir um að miða örorkulífeyri hins almenna lífeyriskerfis við 25% lágmarksorkutap, en horfið var frá því og í staðinn miðað við 50% lágmark, m. a. að ráði norskra lækna, sem töldu 25% lágmark hljóta að valda erfiðleikum í framkvæmd.

Algengast er nú, að því aðeins sé tekið tillit til framtíðarréttinda við úrskurðum örorkulífeyris, að rekja megi örorkuna til starfs sjóðfélagans. Hér er ekki gert ráð fyrir slíkri takmörkun, og felst í þessu mikil réttarbót. Undantekning er þó gerð, ef rekja má orkutapið til ofnotkunar áfengis, deyfifæða fíknilyfja, en gera má ráð fyrir, að öryrkjar, sem svo er ástatt um, verði óeðlilega margir í sumum þeim sjóðum, sem hér um ræðir, þ. e. sjóðum með mikið af lausávinnumfólki innan vébanda sinna.

Um 13. gr.

Ákvæðin um makalífeyri eru allfrábrugðin því, sem algengast er hjá íslenskum lífeyrissjóðum. Gerður er munur á ekkjum og ekkjum, en eins og sést af dænum þeim, sem sýnd eru í athugasemdum við 14. gr., verða heildargreiðslur samkvæmt 13. og 14. gr. eftirlifandi maka með börn, í mörgum tilvikum mun hærri til ekkla en ekkna, þótt ekkjum sé gert hærra undir höfði í 13. gr.

Um 14. gr.

Margir lífeyrissjóðir hafa á síðari árum tekið upp þau ákvæði um lífeyri með börnum, sem hér er gert ráð fyrir, enda getur myndazt ærið mismæmi í bótagreiðslum, ef ekki er höfð hliðsjón af hliðstæðum bótum almennatrygginga.

Til glöggvunar á bótagreiðslum samkvæmt 13. og 14. gr. og þeim greiðslum, sem bótabegar geta átt von á samanlagt frá almennatryggingum og lífeyrissjóði, skulu tekin eftirfarandi þrjú dæmi:

Bótajárhæðir almennatrygginga eru í samræmi við ákvæði stjórnarfrunvarps, sem nú liggur fyrir Alþingi. Makalífeyrir sjóðsins er reiknaður 27% (30 stig samanlagt fyrir áunnin og ókominn réttindatíma) af 120 þús. kr. árslaunum.

Dæmi 1. Barnlaus hjón

EKKJA		EKKILL	
Á 1. ári	Eftir það	Á 1. ári	Eftir það
A. Frá alm.tr., ekkjub	14.187	—	—
B. Frá lífeyrissjóði	32.400	32.400	—
Alls A + B	46.587	32.400	—

Hér er gert ráð fyrir, að ekkjan hafi náð 35 ára aldri við fráfall mannsins. Hafi hún þá náð 50 ára aldri, á hún rétt á ekkjulfeyri frá almennatryggingum til 67 ára aldurs, er ellilífeyrir tekur við.

Dæmi 2. Hjón með 3 börn

EKKJA		EKKILL	
Á 1. ári	Eftir það	Á 1. ári	Eftir það
A. Frá almennatryggingum:			
Ekkjubætur	46.101	—	—
Barnalífeyrir	59.580	—	—
Mæðralaun	43.128	—	—
Fjölskyldubætur	15.420	15.420	15.420
Samtals A	164.229	118.128	15.420

B. Frá lífeyrissjóði:

Makalífeyrir	32.400	32.400	—
Barnalífeyrir	29.790	29.790	89.370
Samtals B	62.190	62.190	89.370
Alls A + B	226.419	180.318	104.790

Dæmi 3. Hjón með 5 börn

EKKJA		EKKILL	
Á 1. ári	Eftir það	Á 1. ári	Eftir það
A. Frá almennatryggingum:			
Ekkjubætur	46.101	—	—
Barnalífeyrir	99.300	99.300	—
Mæðralaun	43.128	43.128	—
Fjölskyldubætur	26.484	26.484	26.484
Samtals A	215.013	168.912	26.484

B. Frá lífeyrissjóði:

Makalífeyrir	32.400	32.400	—
Barnalífeyrir	49.650	49.650	148.950
Samtals B	82.050	82.050	148.950
Alls A + B	297.063	250.962	175.434

Tektið skal fram, að í dæmum 2 og 3 er reiknað með, að börnin séu innan 16 ára aldurs, en niðurstaða verður önnur, ef einhver þeirra eru á aldrinum 16—18 ára.

Sé um bótaskyld vinnuslys að ræða, verða greiðslur almennatrygginga í öllum tilvikum hærrí.

Í síðustu málsgrein 14. greinar, er með orðunum „að mestu eða öllu leyti“ átt við það, að barnalífeyrir skuli greiddur vegna fósturbarns eða stjúpbarns, þótt framfærsla barnsins hafi að nokkru leyti verið kostuð af öðrum, t. d. með venjulegu meðlagi frá föður. Hins vegar er ekki gert ráð fyrir, að sjóðurinn greiði hærri barnalífeyri en hann mundi greiða vegna barns og kjörbarns, enda er venjulega fyrir hendi réttur til meðlags vegna slíkra barna, ef ekki er greiddur vegna þeirra barnalífeyrir frá almennatryggingum.

Um 15. gr.

Um ákvæði þessarar greinar skírskotast til þess, sem að framan er sagt um 7. gr.

Um 16. gr.

Rétt er að hafa skýr ákvæði um það í reglugerð, hverjar afleiðingar það hefur fyrir sjóðfélaga, að iðgjöldum er ekki skilað til sjóðsins, sbr. einnig ákvæði 4. malsgr. 9. gr. um vexti af iðgjöldum.

Um 17. gr.

Í greininni felst allmikil takmörkun á rétti til endurgreiðslu iðgjalda og afsali lífeyrisréttinda. Ýmis rök má færa fyrir takmörkun á endurgreiðslum. Í fyrsta lagi á fólk erfitt með að meta, hvaða réttindum það afsalar sér, er það tekur við endurgreiðslu iðgjalda. Í öðru lagi eru þess mörg dæmi, að reglum sjóða hefur verið breytt á þann veg, að réttindi, sem áður virtust lítills virði, hafa fengið aukið gildi, og í þriðja lagi er meiri ástæða til að takmarka endurgreiðslur, þegar þátttaka í lífeyrissjóðum er orðin svo almenn, að mestum hluta launþega er skylt að vera sjóðfélagar. Sjálfsgagt þykir að gera lífeyrissjóðum skylt að skila reglulega þeim iðgjöldum, er ekki veita lífeyrisrétt.

Um 18. gr.

Samhljóða ákvæði er í reglugerðum fjölmargra lífeyrissjóða. Þótt æskilegt sé, að ráðstafanir verði gerðar til að draga úr flutningum milli sjóða, sbr. 19. gr., er þörf fyrir heimild lífeyrissjóðsstjórnar til að leyfa flutning, svo sem hér er gert ráð fyrir.

Um 19. gr.

Erfitt er að gera sér fyrirfram fulla grein fyrir þeim tilvikum, er menn kunna að vera réttindalíðir eða réttindalausir um stundarsakir vegna atvinnubreytinga eða annarra orsaka. Einnig getur orðið um tvítryggingu að ræða, t. d. þegar maður greiðir iðgjöld til tveggja sjóða samtímis vegna hálfstarfs hjá tveimur fyrirtækjum, og báðir sjóðirnir tryggja barnalífeyri, sem er óháður iðgjaldafjárhæðum. Hér er um það nýmæli að ræða, að gera megi samninga milli sjóða um þessi efni. Þar sem hér yrði um að ræða frávik frá öðrum ákvæðum reglugerðarinnar, er rétt að krefjast samþykkis Alþýðusambands Íslands, Vinnuveitendasambands Íslands og fjármálaráðuneytisins á samningsákvæðunum.

Um 20. og 21. gr.
Greinar þessar þarfnast ekki skýringa.

Um 22. gr.

Í reglugerðum lífeyrissjóðs eru yfirleitt ákvæði um skipun gerðardóms, ef sjóðfélagi vill ekki una úrskurði sjóðstjórnar, enda getur reynzt bæði kostnaðarsamt og seinlegt að leggja mál fyrir almenna dómstóla. Stundum er kveðið svo á, að hlutaðeigandi sjóðfélagi og sjóðstjórn tilnefni hvor

um sig einn gerðardómsmann, en þess eru einnig mörg dæmi, að hlutaðeigandi stéttarfélag og samtök vinnuveitenda tilnefni hvor sinn mann í gerðardóm. Oddamaður er yfirleitt tilnefndur af fógeta (í Reykjavík, yfirborgardómara).

Mikið réttaröryggi og hagræði gæti að því orðið ef hægt væri að skjóta málum til gerðardóms, er væri sameiginlegur fyrir marga sjóði. Með þetta sjónarmið fyrir augum er gert ráð fyrir, að gerðardómsmenn verði tilnefndir af heildarsamtökum launþega og vinnuveitenda, en oddamaður af Hæstarétti.

Um 23. gr.

Ákvæði greinarinnar eru í samræmi við þá tilhögun á eftirlaunagreiðslum til aldraðra félaga í stéttarféögum, sem gert var ráð fyrir í yfirlýsingu ríkisstjórnarinnar frá 18. maí og áðurnefndu lagafrumvarpi um þetta efni.

Um 24. gr.

Í 4. málgr. 5. gr. felst nokkur trygging fyrir því, að þau samtök, sem að lífeyrissjóði standa, fái tækifæri til vandlegar athugunar á tillögum um breytingar á reglugerð sjóðsins. Óþarft er að taka fram, að sömu nauðsyn ber til að fá staðfestingu fjármálaráðuneytisins á slíkum breytingum og upphaflegri reglugerð.

Um ákvæði til bráðabingða

Ákvæði 1. málgr. getur ekki átt við þá sjóði, sem hófu starfsemi 1. janúar 1970, heldur einungis þá sjóði, sem áður höfðu verið stofnaðir og hyggjast taka upp ákvæði reglugerðar þessarar.

Þeir hundradöshlutar iðgjalda, sem nefndir eru í 3. málgr., eru í samræmi við ákvæði samningsins frá 19. maí 1969.
Reykjavík, 5. marz 1970.

Skattur sambandsfélaga ákvæðinn

Á fundi sínum 6. apríl samþykkti miðstjórn að skattur aðildarsamtaka fyrir árið 1970 yrði sem hér segir:

Af körlum kr. 125.00
Af konum — 90.00

Jafnframt samþykkt að miða eftirléiðis við skatt 1. des. 1968 sem reikningsgrundvöll.

Ennfremur, að innheimtu skuli haga með sama hætti og samþykkt var á fundi miðstjórnar 22. maí 1969. (sjá bls. 45).